

BRUNO DE LA SALLE – francuski opowiadacz, profesor uniwersytecki, twórca Konserwatorium Współczesnej Literatury Oralnej w Chartres – instytucji dotowanej przez francuskie Ministerstwo Kultury. Bada się tam i studiuje literaturę oralną, a także szkoli opowiadaczy i gawędziarzy. Uważa się go za współtwórcę ruchu ożywienia opowiadania oraz jednego z najważniejszych inspiratorów dla polskiej grupy opowiadaczy – **Studni O.**, organizującej co roku **Międzynarodowy Festiwal Sztuki Opowiadania**, gdzie zapraszani są gawędziarze z wielu krajów, którzy podczas tygodniowego wydarzenia dają występy na jeden uzgodniony temat. Grupę Studnia O. tworzy kilka osób – historie opowiadają razem bądź indywidualnie. Każdy z nich inspirowany jest innym regionem świata – w ich repertuarze znajdują się więc zarówno opowieści blisko i środkowowschodnie (tureckie, turkmeńskie, perskie i arabskie), afrykańskie, żydowskie a również legendy warszawskie. Organizują warsztaty, spotkania w kawiarniach i miejscach kultury. Warto przyjrzeć się ich działalności i projektom, które realizują – zaprosić

ich do własnej miejscowości na występy specjalne, bądź wybrać się na ich występy do Warszawy. Odwiedźcie Studnię O. na: <http://www.studnia.org/>

Performans

Performans to chyba jedno z najtrudniejszych do zdefiniowania pojęć. Funkcjonuje on na peryferiach sztuki teatru, a jednocześnie jest jej zaprzeczeniem. Wszystko to, co charakteryzuje teatr – aktorstwo, odtwarzanie, scena – jest tutaj zakwestionowane. Najlepiej chyba określać performans jako **sytuację artystyczną**, gdzie najistotniejsze staje się **ciało** osoby wykonującej działanie, a także jego kontekst, czas i miejsce występu. Często zdarzają się więc performanse uliczne, których widzami są przechodnie. Istotą performansu (podobnie jak w przypadku sztuki opowiadania) jest to, że to sztuka żywa, zdarzająca się tu i teraz, na oczach widzów. Jest tu miejsce na improwizację i reagowanie na bodźce z otoczenia. Celem performansu jest przekazanie publiczności pewnych **istotnych**

dla performerów treści – często o wydźwięku politycznym czy społecznym. Oczywiście sposób ich wyrazu jest metaforyczny bądź symboliczny. Performans podobny jest w swym charakterze do happeningu i bywa z nim mylony.

OSKAR HANSEN – artysta pracujący w stołecznej Akademii Sztuk Pięknych, proponował swoim studentom udział w plenerowych grach plastycznych, które nie były sensu stricto performansem, jednak miały w sobie potencjał, który można wykorzystać w przygotowywaniu performansu bądź happeningu. Film Piotra Andrejewa „Po omacku” dostępny pod adresem <http://filmoteka.artmuseum.pl/?l=0&id=520>, pokazuje zapis kilku gier Hansena. Pierwsza z nich to zabawa z prześcieradłem, ludzie owijają się nim, przykrywają, chowają się pod nim itp. Poruszają się przy tym ławicą czy gromadą, a finalnie je drą. Kolejna polega na wspólnym taszczeniu wielkiego drąga i robieniu z jego użyciem różnych prostych działań, które wymagają współpracy członków grupy. Wszystkie inne gry z użyciem

innych rekwizytów mają również taki sam cel – dzieło jest współtworzone przez grupę dzięki jej umiejętności komunikowania się i współdziałania. Oczywiście istotny jest też aspekt twórczy. Jak mówił sam Hansen „**celem gry jest wieloosobowe uczestnictwo w procesie tworzenia i przeżywania zjawisk plastycznych od skali kartki papieru do szerokiego pejzażu**” [i].

Plenerowe gry plastyczne zdają się być ciekawą inspiracją, gdyż jest to bardzo proste działanie, które może być powielane i uzupełniane. Zamiast prostych rekwizytów, możecie użyć bardziej znaczących, zamiast pustego prześcieradła, można nieść wymowny transparent, zamiast w lesie, działać można w podobny sposób w parku. **Pomyślcie!**

Barter

Barter czyli wymiana – oczywiście bezgotówkowa, oparty jest na ogólnoludzkiej zasadzie wzajemności występującej we wszystkich kulturach. Korzyść materialna ma tutaj drugorzędne